

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL SVEIKATOS DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. I-1343 15, 22, 23 IR 30 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TAP-22-991; TAIS NR. 22-4968(2))**

2022-06-23 Nr. NV-1827
Vilnius

Projekto rengėjas: Sveikatos apsaugos ministerija.

Projekto tikslas: užtikrinti racionalų, teisėtą ir pagrįstą Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau-PSDF) biudžeto lėšų naudojimą.

Dabartinė situacija: Įstatymo projektu sprendžiami šios problemos:

- Valstybės biudžeto lėšos, skirtos valstybės deleguotoms funkcijoms (ortopedijos techninėms priemonėms, kraujo donorams, imunoprofilaktikos programai, paciento priemokoms ir kt.) finansuoti įeina į bendras PSDF biudžeto pajamas, todėl išlaidos yra sumaišomos ir minėtų funkcijų vykdymas apmokamas iš skirtingų šaltinių gaunamomis lėšomis. Neskiriama pakankamai lėšų iš valstybės biudžeto valstybės deleguotoms funkcijoms apmokėti, pvz. 2020 m. iš valstybės biudžeto skirta 40 mln. eurų, o poreikis buvo 100 mln. eurų.

- Įgyvendinama Valstybės kontrolės rekomendacija: „*Tobulinti teisinį reglamentavimą nustatant aiškiai (sveikatos draudimo įmokų) apmokamų asmens sveikatos paslaugų apimtį ir numatyti, kad sveikatos draudimo įmokomis apmokamos tik tos išlaidos, kurios atitinka draudimo tikslą bei nėra dengtinios valstybės lėšomis*“ ir jos įgyvendinimo priemonė „*Parengti teisės aktų projektus, numatančius, kad sveikatos priežiūros, atitinkančios privalomojo sveikatos draudimo draudiminio įvykio apibrėžimą, išlaidos būtų apmokamos PSDF biudžeto lėšomis, sukauptomis iš sveikatos draudimo įmokų, o neatitinkančios – kito šaltinio lėšomis*“ (2017 m. rugsėjo 29 d. Valstybinio audito ataskaita FA-2017-P-10-10-4-1 „Privalomojo sveikatos draudimo fondo 2016 metų ataskaitų rinkinio teisingumas bei lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas“). Ataskaitoje nurodyta, kad 69,6 mln. eurų PSDF lėšomis apmokėtos fondui priskirtos valstybės funkcijos, nors įstatymu numatytas jų finansavimo šaltinis – valstybės biudžeto lėšos.

- Tai, kad pagal gydymo prieinamumo gerinimo ir rizikos pasidalijimo sutartis pervestos lėšos laikomos PSDF biudžeto pajamomis, nėra galimybių jų panaudoti išimtinai tik vaistams kompensuoti ir taip pagerinti vaistų prieinamumą pacientams (2021 m. gražinta virš 31 mln. Eur). Šios lėšos turėtų būti laikomos ne PSDF biudžeto pajamomis, o PSDF sąnaudų (išlaidų vaistams) kompensacija.

- Ekstremaliosios situacijos metu atsirado praktinės problemos dėl PSDF biudžeto lėšų naudojimo: PSDF biudžeto rezervo lėšomis apmokama nelegalių migrantų sveikatos priežiūra, kuri turėjo būti finansuojama valstybės biudžeto lėšomis. Tokia funkcija nėra numatyta įstatyme. Be to, šios PSDF biudžeto rezervo išlaidos turėtų būti kompensuotos valstybės biudžeto lėšomis.

- Problematiškas PSDF biudžeto rezervo reglamentavimas: rezervas susideda iš dviejų dalių – rizikos valdymo dalies ir pagrindinės dalies. Šios dvi dalys yra naudojamos skirtinga tvarka – *rizikos valdymo dalis naudojama sveikatos apsaugos ministro įsakymu, o pagrindinė dalis – Vyriausybės nutarimu*. Pagrindinė dalis pagal savo pobūdį ir naudojimo tvarką turėtų būti stabilesnė ir naudojama tik išimtiniais atvejais, o rizikos valdymo dalis skirta naudoti dažnesnėse situacijose, gali būti naudojama operatyviau ir lankstesne tvarka. Pagal dabar galiojančią

reglamentavimą esant tam tikroms situacijoms (pvz. ekstremaliajai situacijai) pirmiau naudojama pagrindinė dalis, o kai jos nepakanka – skiriamos rezervo rizikos valdymo dalies lėšos, nors turėtų būti atvirkščiai. 2021 m. faktinis rezervas buvo 334,9 mln. Eur, pagrindinė dalis (1,5 proc nuo PSDF planinių pajamų) – 74,3 mln. Eur, rizikos valdymo dalis – 260,6 mln. Eur. 2021 m. panaudota 61 mln. PSDF biudžeto rezervo lėšų paslaugų bazinių kainų didinimui (23,3 mln. Eur) ir medikų DU didinimui (37,2 mln. Eur).

Projekto esmė: siūloma:

- numatyti atskirą valstybės biudžeto pervedamų PSDF biudžetui lėšų administravimą valstybės deleguotoms funkcijoms finansuoti (15 straipsnis) bei atitinkamai patikslinti nuostatas dėl valstybės biudžeto lėšų skyrimo ir VLK funkcijų (SDĮ 30 straipsnio 8 punktą);
- papildyti valstybės deleguotų funkcijų sąrašą nauja funkcija: Seimui įvedus tiesioginį valdymą, karo, nepaprastąją padėtį, paskelbus mobilizaciją ar priėmus sprendimą panaudoti ginkluotąsias pajėgas, Vyriausybei paskelbus valstybės lygio ekstremaliąją situaciją ir (ar) karantiną visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, pagal atitinkamoje situacijoje įgaliojimo priimti sprendimus asmens sprendimus apmoka PSDF biudžeto lėšomis nekompensuojamas išlaidas;
- nustatyti, kad tais atvejais, kai valstybės deleguotoms funkcijoms finansuoti valstybės biudžeto asignavimų neužtenka, laikinai iki einamųjų metų pabaigos gali būti skiriamos PSDF biudžeto viršplaninės pajamos arba rezervo lėšos. Šios lėšos per dvejus metus turės būti kompensuojamos iš valstybės biudžeto. Atitinkamai patikslinamas PSDF biudžeto rezervo rizikos valdymo dalies lėšų naudojimas (22 straipsnio 1 dalis, 23 straipsnio 2 ir 3 dalis);
- nustatyti, kad už valstybės deleguotų funkcijų vykdymą VLK būtų mokamos sąnaudų kompensacijos;
- tikslinti PSDF biudžeto pajamų struktūrą: nenurodyti atskirų pajamų rūšių institucijų, vykdančių privalomąjį sveikatos draudimą, veiklos pajamų bei savanoriškų juridinių ir fizinių asmenų įmokų; nepriskirti išieškotų ir grąžintų lėšų dėl PSDF biudžetui padarytos žalos bei pagal gydymo prieinamumo gerinimo ir rizikos pasidalijimo sutartis pervestų lėšų;
- aiškiau nustatyti rezervo lėšų naudojimą: pirmiau apibrėžti, kam sveikatos apsaugos ministro sprendimu naudojamos *rizikos valdymo dalies lėšos*, paskiau Vyriausybės nutarimu skirstomos *pagrindinės biudžeto rezervo dalies lėšos*. Siūloma į rizikos valdymo dalį perkelti išlaidas, susidariusias dėl ekstremaliosios situacijos, kadangi ši rezervo dalis skirta naudoti dažnesnėse situacijose ir gali būti naudojama operatyviau. Numatoma, kad jeigu būtų panaudotos visos rizikos valdymo dalies lėšos, o jų poreikis dėl ekstremaliosios situacijos išliktų, būtų naudojamos pagrindinės rezervo dalies lėšos.

Nauda:

- bus kompensuojama daugiau naujų vaistų, nes pagal gydymo prieinamumo gerinimo ir rizikos pasidalijimo sutartis vaistinio preparato registruotojų (jų atstovų) arba juridinių asmenų, turinčių didmeninio platinimo licenciją, pervestos lėšos padidins PSDF biudžeto dalį, skirtą vaistams kompensuoti;
- bus skatinami vaistinio preparato registruotojai (jų atstovai) arba juridiniai asmenys, turintys didmeninio platinimo licenciją, sudaryti daugiau gydymo prieinamumo gerinimo ir rizikos pasidalijimo sutarčių su VLK, nes tokiu būdu jų vaistiniai preparatai pateiks į kompensavimo sistemą;
- nuosekliau reglamentuotas rezervo lėšų naudojimas, kai didesnė rizikos valdymo dalis naudojama paprasčiau (ministro sprendimu) rizikai suvaldyti, o stabilesnė pagrindinė dalis naudojama tik išimtiniais atvejais.

2023 metų PSDF biudžetui reikės papildomai numatyti valstybės biudžeto asignavimus, skiriamus už valstybės deleguotų funkcijų vykdymo administravimą (sąnaudų kompensavimą). Atsižvelgiant į tai, kad 2022 metais valstybės biudžeto asignavimai deleguotoms valstybės funkcijoms vykdyti sudaro 151 mln. eurų, šios sąnaudos galėtų sudaryti apie 1,5 mln. eurų, jei kompensacija būtų 1 proc.

Atitiktis Vyriausybės programai: įgyvendina Vyriausybės programos priemonių plano 4.2.6. papunktį „Parengti ir priimti Sveikatos draudimo įstatymo pakeitimus – numatyti naujus PSDF biudžeto sudarymo ir asmens sveikatos priežiūros paslaugų išlaidų apmokėjimo, vaistų ir medicinos pagalbos priemonių įsigijimo išlaidų bei medicinos priemonių (priedais) kompensavimo mechanizmus“ (terminas 2022 m. II ketv.)

Derinimas: projektas derintas su Teisingumo ministerija, Finansų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir Kultūros ministerija. Teisingumo ministerijos (redakcinė dėl rezervo naudojimo) ir Finansų ministerijos (dėl kai kurių valstybės deleguotų funkcijų finansavimo PSDF, o ne valstybės biudžeto lėšomis) pastabos, į kurias neatsižvelgta, argumentuotos derinimo pažymoje.

Projektas įtrauktas į Seimo Pavasario sesijos darbų programą, terminas – gegužės mėn.

Dalykinio vertinimo išvada: Siūlytume projektą aptarti tarpinstituciniame pasitarime ir, patikslinus atsižvelgiant į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės redakcinę pastabą, svarstyti Vyriausybės posėdžio B dalyje.

Patarėja

Aurelija Urbonienė

Aurelija Urbonienė, tel. +37052098813; +37066842734, el. p. aurelija.urboniene@lr.lt